

Andrzej Czop

Proponowane zmiany w regulacjach prawnych zmierzające do podniesienia efektywności działania firm ochrony osób i mienia

Kultura Bezpieczeństwa. Nauka-Praktyka-Refleksje nr 20, 164-182

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA
NAUKA – PRAKTYKA – REFLEKSJE
NR 20, 2015 (164–182)

PROPONOWANE ZMIANY
W REGULACJACH PRAWNYCH
ZMIERZAJĄCE DO PODNIESIENIA
EFEKTYWNOŚCI DZIAŁANIA FIRM
OCHRONY OSÓB I MIENIA

ANDRZEJ CZOP

Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego
„Apeiron” w Krakowie

ABSTRACT

This article demonstrates the difficulties present in the optimal utilization of ensuring public safety and protection in Poland's commercial sector. The author conducted comprehensive theoretical and empirical research in this area diagnosing actively operating protection companies. The article contains courses of action that should be adopted to improve the current situation, in which the private security sector is not properly used. Indicated herein are detailed projects both legal, organizational and economic, to improve co-operation of all subsystems of public safety.

KEYWORDS

Public Safety, Company Protection, People and Property, Armed Protection, Coercive Measures, Use of Weapons

ABSTRAKT

W artykule wskazuje na trudności występujące w optymalnym wykorzystaniu komercyjnego sektora ochrony w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego w Polsce. Autor przeprowadził kompleksowe badania teoretyczne i empiryczne w tym obszarze diagnozując obecną kondycję firm ochrony. Artykuł zawiera kierunki działań jakie winny zostać przyjęte aby nastąpiła poprawa obecnej sytuacji, w której prywatny sektor bezpieczeństwa nie jest odpowiednio wykorzystywany. Wskazano zostały tu konkretne przedsięwzięcia zarówno o charakterze prawnym, jak i organizacyjnym czy ekonomicznym, które mają usprawnić współpracę wszystkich podsystemów bezpieczeństwa publicznego.

SŁOWA KLUCZOWE

bezpieczeństwo publiczne, firmy ochrony osób i mienia, specjalistyczne uzbrojone formacje ochrony, środki przymusu bezpośredniego, użycie broni

Autor pełni funkcję wiceprezesa Polskiego Związku Pracodawców „Ochrona” Oddział Małopolska i ma stałą możliwość obserwowania jak wygląda współpraca rządowego podsystemu bezpieczeństwa z firmami ochrony osób i mienia. Te codzienne obserwacje wskazywały na poważne dysfunkcje w tym obszarze i skłoniły autora do przeprowadzenia wnikliwych badań, których celem było wskazanie rozwiązań ukierunkowanych na zwiększenie stopnia partycypacji firm ochrony osób i mienia w systemie bezpieczeństwa publicznego państwa¹.

Anonimowe heurystyczne badania ankietowe zostały przeprowadzone w okresie od marca do sierpnia 2013 roku na terenie: Krakowa, Warszawy, Katowic, Nowego Sącza oraz Niepołomic. Ich celem było wskazanie czynników ograniczających optymalny udział firm ochrony osób i mienia w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego, gdyż jest to potwierdzenie hipotezy, że wykorzystanie potencjału firm ochrony osób i mienia w obszarze bezpieczeństwa publicznego nie jest wystarczające.

Grupa badawcza, reprezentatywna dla pracowników firm ochrony osób i mienia liczyła 503 osoby, zatrudnione w sześciu firmach o zróżnicowanej

¹ Zob. A. Czop, *Udział firm ochrony osób i mienia w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego w Polsce*, Katowice 2014.

wielkości kapitałowej i zatrudnienia. Trzy z tych podmiotów miały ogólnokrajowy zasięg działania, dwa wojewódzki, a jeden powiatowy.

Wywiady eksperckie zostały przeprowadzone w okresie od czerwca do lipca 2013 roku i objęto nimi siedem osób związanych z tematyką funkcjonowania firm ochrony osób i mienia. Trzema rozmówcami były osoby pełniące funkcje menedżerskie w tych podmiotach gospodarczych. Kolejne dwie to policjanci zajmujący stanowiska komendanta powiatowego policji oraz eksperta Wydziału Postępowania Administracyjnych Komendy Wojewódzkiej Policji. Przeprowadzono także wywiady z audytorem bezpieczeństwa oraz honorowym członkiem Polskiego Związku Pracodawców „Ochrona”, byłym Prezesem Oddziału Małopolska tego stowarzyszenia. Z uwagi na fakt, że rozmówcy pełnili różne funkcje i reprezentowali odmienne w swej istocie podmioty, niektóre pytania różniły się swoją formą. Także liczba pytań do konkretnego eksperta, mimo że dotyczyły one tej samej problematyki, nie była taka sama. W każdym jednak przypadku odpowiedzi obejmowały te same zagadnienia, istotne z punktu widzenia przedmiotu przeprowadzonych badań.

W toku badań poddano także analizie przepisy prawne regulujące przedmiot i zakres działania firm ochrony osób i mienia, a także zasady współpracy z innymi podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne. Ocenie została poddana praktyka funkcjonowania tych firm, ich organizacja w aspekcie określenia aktualnego stopnia partycypacji w systemie bezpieczeństwa. Zbadano uprawnienia, kompetencje i poziom profesjonalnego przygotowania pracowników ochrony. Przeanalizowane zostały działania podmiotów zarządzających systemem bezpieczeństwa publicznego pod kątem angażowania i wykorzystywania do wspólnych działań firm ochrony osób i mienia. Zdefiniowano elementy utrudniające optymalny udział firm ochrony osób i mienia w systemie bezpieczeństwa pod kątem możliwości zwiększenia ich zaangażowania w działaniach na rzecz bezpieczeństwa publicznego.

W celu uzyskania pełniejszego oglądu problemu dokonano analizy możliwości wykorzystania potencjału firm ochrony osób i mienia w działaniach na rzecz bezpieczeństwa publicznego. Sprawdzone, jakie miejsce zajmują i jaką rolę odgrywają firmy ochrony w systemie bezpieczeństwa publicznego. Ograniczeniem był brak szerokiego spektrum literatury fachowej dotyczącej wskazanych zagadnień. Na rynku wydawniczym ukazało się bardzo niewiele pozycji o tej tematyce. Rzadko też była ona przed-

miotem naukowych dociekań. Autorzy opracowań skupiali się głównie na rozważaniach dotyczących zadań firm ochrony oraz uprawnieniach przysługujących ich pracownikom. W wielu przypadkach były to omówienia oraz wykładnia obowiązujących w tym zakresie aktów prawnych.

Finalnie ustalono możliwości i sposoby zwiększenia udziału firm ochrony osób i mienia w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego. Tym samym cel przeprowadzonych badań został osiągnięty.

W toku badań wykazano, że możliwa jest intensyfikacja udziału firm ochrony osób i mienia w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego w Polsce, co stanowiło problem główny niniejszej dysertacji

W toku tych badań potwierdziły się założone hipotezy, że stan wiedzy, będący wynikiem analizy funkcjonowania i wykorzystania potencjału firm ochrony osób i mienia w obszarze bezpieczeństwa, jak również wyniki badań heurystycznych i empirycznych, pozwalają na wskazanie rozwiązań, umożliwiających zwiększenie udziału firm ochrony osób i mienia w systemie bezpieczeństwa publicznego państwa.

Aktualnie jedynym aktem prawnym regulującym zasady współpracy firm ochrony z formacjami państwowymi odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne jest Rozporządzenie MSWiA z dn. 18 grudnia 1998 roku w sprawie określenia szczegółowych zasad współpracy SUFO z Policją, jednostkami ochrony przeciwpożarowej, obrony cywilnej i strażami gminnymi². §2 cyt. Rozporządzenia MSW wskazuje, że współpraca ma być prowadzona z kierownikiem obiektu³ podlegającego obowiązkowej ochronie. Taka osoba z reguły nie ma jednak odpowiedniego przygotowania specjalistycznego z zakresu bezpieczeństwa, stąd realnie nie może ona być profesjonalnym partnerem do współpracy, w tym obszarze z Policją.

Stąd kontakt roboczy, zwłaszcza w zakresie ustalania warunków i założeń planu ochrony powinien być utrzymywany przez przedstawiciela firmy chroniącej dany obiekt. To on ma wiedzę i doświadczenie w zakresie bezpieczeństwa i wie, jakim warunkom⁴ powinna odpowiadać ochrona fizyczna, zabezpieczenia techniczne oraz taktyka pełnienia służby na posterunkach ochronnych czy w grupach interwencyjnych. Wie także jak dokonać odpowiedniej kalkulacji sił i środków, niezbędnych do zapew-

² Dz. U. Nr 161, poz. 1108.

³ Art. 2 pkt 1 Ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. O ochronie osób i mienia, Dz. U. z 2014, poz. 1099.

⁴ W. Bejgier, B. Stanejko, *Ochrona osób i mienia*, Warszawa 2010, s. 168-169.

nienia bezpieczeństwa dozorowanego przez jego firmę obiektów. Jeśli te kwestie będzie załatwiał bezpośrednio kierownik obiektu to firma, która faktycznie będzie realizowała zadania ochronne zostanie całkowicie pominięta w tak ważnym dla bezpieczeństwa obiektu procesie. Poza uzgadnianiem planu ochrony, chodzi tu przecież o:

- wymianę informacji o zagrożeniach w zakresie bezpieczeństwa osób i mienia oraz zakłóceniach spokoju i porządku publicznego;
- współdziałanie w celu utrzymania spokoju i porządku publicznego podczas zgromadzeń, imprez artystycznych, sportowych;
- współdziałanie przy zabezpieczaniu miejsc popełnienia przestępstw i wykroczeń w granicach chronionych obiektów
- konsultacje doskonalące metody współpracy.

Jak wynika z badań uzgodnienie planu ochrony⁵ jest końcowym momentem roboczego kontaktu z Policją, która nie wykazuje zainteresowania tym, jak wygląda realizacja założeń przyjętych w tym dokumencie. Policja winna przecież na bieżąco dostarczać takie dane jak:

- stopień zagrożenia danego terenu przestępczością,
- rodzaj zdarzeń zaistniałych w ostatnim czasie, których charakter może mieć związek z bezpieczeństwem chronionego obszaru,
- metody i sposoby działania osób lub grup mogących zagrozić bezpieczeństwu chronionego obszaru,
- miejsce, czas i okoliczności grupowania się tych osób,
- pojawiające się źródła zakłóceń spokoju i porządku,
- planowane wydarzenia, imprezy o podwyższonym ryzyku mogące mieć wpływ na bezpieczeństwo chronionego obszaru,
- działania prewencyjne i interwencyjne podejmowane w najbliższym otoczeniu przez Policję.

Policja nie proponuje także podejmowania konkretnych działań zapobiegawczych⁶, które mogłyby być prowadzone przez firmę ochrony samodzielnie lub wspólnie z funkcjonariuszami. Ta formacja odpowiedzialna za szeroko rozumiane bezpieczeństwo nie powinna wspomagać firmy ochrony zwłaszcza te zapewniające dozór obiektów podlegających obowiązkowej ochronie. Najczęściej menedżerowie firm ochrony zdobywają określone informacje potrzebne im w związku z wykonywanym zabezpieczeniem

⁵ art. 7 ust. 1 Ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, z późn. zm.

⁶ Ibidem, art.1 ust. 2 pkt. 3.

obiektów, wyłącznie w drodze kontaktów prywatnych i nieformalnych, które w literaturze przedmiotu określane są jako „blue drain”, lub „old-boy`s network”⁷. Jest to ułatwione w sytuacji gdy osoby reprezentujące prywatny sektor ochrony wcześniej służyły w państwowych formacjach bezpieczeństwa, gdzie pozostały im określone kontakty. Nie jest to jednak działanie systemowe i taki kanał przepływu informacji trudno uznać za wystarczający i zapewniający odpowiednią jego jakość.

Brak regulacji prawnych precyzyjnie określających możliwości współpracy firm ochrony z innymi formacjami przy prowadzeniu zabezpieczaniu obiektów podlegających obowiązkowej ochronie jest poważną luką w systemie bezpieczeństwa publicznego i wymaga, zdaniem autora, zmiany. Może to zapewnić nowelizacja cytowanego rozporządzenia MSW w zakresie przedmiotowym.

W rozporządzeniu MSWiA z dn. 18 grudnia 1998 roku w sprawie określenia szczegółowych zasad współpracy SUFO z policją, jednostkami ochrony p. poź. obrony cywilnej i strażami miejskimi⁸ określono jedynie współpracę z częścią firm prywatnego sektora ochrony, jakimi są właśnie specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne. Takich podmiotów ochrony jest w Polsce 1084, a wszystkich funkcjonujących w Polsce podmiotów zajmujących się ochroną osób i mienia aż 5200. Stąd wynika, że ramami prawnymi nie objęto 4116 firm prowadzących działalność gospodarczą w branży ochrony, które realizują swoje zadania na obszarach nie podlegających obowiązkowej ochronie. Wiele z tych miejsc ma charakter otwarty i stanowi przestrzeń publiczną. Są tam rozmieszczane patrole i posterunki pracowników ochrony, którzy poza zapewnieniem szybkiej reakcji na zdarzenia kryminalne oddziałują także prewencyjnie.

Stąd według autora cytowane Rozporządzenie MSW winno objąć swoim zakresem podmiotowym wszystkie firmy ochrony osób i mienia.

Trudno nie docenić potencjału jakim dysponuje prywatny sektor ochrony. Zatrudnieni są w nim pracownicy ochrony umundurowani, wyposażeni w środki przymusu bezpośredniego, a przede wszystkim widoczni i łatwo dostępni dla osób potrzebujących pomocy. To oni na terenach przez siebie dozorowanych z reguły jako pierwsi podejmują interwencję, często kończącą się ujęciem sprawców takich przestępstw, jak kradzieże,

⁷ K. Boon, *La fonction d'enquete dans le secteur prive*, [w:] „Deviance et societe”, red. H. S. Becker, Berkeley 1999, s. 196.

⁸ Dz. U. Nr 161, poz. 1108.

włamania czy pobicia. Oni też zabezpieczają miejsce zdarzenia do czasu przybycia Policji czy udzielają pierwszej pomocy osobom poszkodowanym. Często od ich sprawności i prawidłowego działania zależy późniejszy proces wykrywczy, w tym zebranie odpowiedniego materiału dowodowego i pociągnięcie do odpowiedzialności sprawców. Szczególną rolę mają tu do spełnienia grupy interwencyjne⁹, których załogi składają się z najlepiej wyszkolonych, licencjonowanych pracowników ochrony, którzy poruszają się oznakowanymi pojazdami, posiadają nie tylko środki łączności i przymusu bezpośredniego, ale także broń palną czy paralizatory elektryczne o dużej mocy. Jak wynika z badań¹⁰, osoby te odbywają regularne szkolenia zarówno teoretyczne, jak i praktyczne, pozwalające im na profesjonalną reakcję w sytuacji zagrożenia. Ich atutem jest duża mobilność i możliwość częstego przemieszczania się w przestrzeni miejskiej. Podstawowym zadaniem grup interwencyjnych jest szybka reakcja na zdarzenie. Pełnią swoją służbę w określonym sektorze, czekając na sygnał od dyżurnego stacji monitoringu¹¹, który odbiera informacje z systemu alarmowego i w razie potrzeby zleca im dokonanie sprawdzenia lub interwencji w określonym obiekcie. Udzielają oni też wsparcia innym pracownikom ochrony, jeśli wymaga tego sytuacja. Po ulicach polskich miast porusza się więcej pojazdów grup interwencyjnych, aniżeli policyjnych radiowozów. Często też stacjonują w określonych miejscach, oczekując na wezwanie do interwencji. Obecnie Policja nie wykorzystuje potencjału jaki stanowią pracownicy ochrony. Jak wynika z badań - komendanci jednostek Policji¹² nie widzą do tego podstaw prawnych, traktując firmy ochrony jak każdy inny podmiot prowadzący działalność gospodarczą. Trudno jednak nie zauważyć specyfiki ich działalności, jaką jest zapewnianie bezpieczeństwa. Z pewnością informacje o potencjalnych zagrożeniach na terenach chronionych przez prywatny sektor ochrony byłyby istotne przy organizowaniu działań zabezpieczających. Policja posiada rozpoznanie posesyjne, zna geografię i dynamikę takich zagrożeń¹³.

⁹ A. Palczewski, W. Stach, *Ochrona osób i mienia*, Warszawa 1999, s. 158.

¹⁰ A. Czop, opus cit., s.199-227.

¹¹ W. Seruga, *Techniczne środki w ochronie mienia*, [w:] *Vademecum agenta ochrony i detektywa*, C. Grzeszyk, Warszawa 1996, s. 515.

¹² Art. 6 ust. 1 pkt 1,2,3 Ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, z późn. zm.

¹³ Zob. T. Szopa, *Niezawodność i bezpieczeństwo*, Warszawa 2009.

Policja nie przekazuje pracownikom ochrony informacji o osobach zaginionych, poszukiwanych groźnych przestępcach, skradzionych pojazdach czy osobach, za którymi prowadzone są działania pościgowe. Takie informacje trudno uznać za objęte klauzulą poufności¹⁴ i, skoro publikowane są one w mediach czy na policyjnych stronach internetowych. Biorąc pod uwagę liczbę miejsc obsługiwanych przez firmy ochrony, istnieje duże prawdopodobieństwo, że skuteczność policyjnych działań we wskazanym zakresie byłaby większa. Z badań wynika, że pracownicy ochrony nie są także informowani o miejscach szczególnie zagrożonych przestępczością, na które mogliby oni zwrócić uwagę. Menedżerowie firm ochrony nie widzą przeszkód, by uwzględnić sugestie Policji co do tych właśnie miejsc przy dyslokowaniu radiowozów grup interwencyjnych. Z jednej strony zapewniłoby to oddziaływanie prewencyjne, z drugiej zaś spowodowało szybkie przekazanie dyżurnemu Policji sygnału o zaistniałym zagrożeniu. Jak wcześniej zauważono - załogi radiowozów firm ochrony są mobilne, a w związku z tym mogą zaobserwować wiele sytuacji istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa, czy wymagających reakcji ze strony Policji.

Wykazano, że istnieją możliwości efektywnej współpracy firm ochrony osób i mienia z Policją. Nie ma żadnych przepisów, które by ją wykluczały, choć większość komendantów Policji uznaje, że skoro dana przestrzeń nie została w sposób szczegółowy unormowana to nie ma obowiązku by ją wypełniać konkretnymi działaniami. Istnieje też duża doza nieufności w stosunku do firm ochrony, obawa przed przekazywaniem im informacji czy angażowaniem do działań poza strefą przez nie chronioną. Odbywa się to niestety ze stratą dla możliwości lepszego zapewniania bezpieczeństwa obiektów i mieszkańców. Jeden z ekspertów¹⁵ zaprezentował prowadzoną przez kierowaną przez niego jednostkę współpracę z miejscowymi firmami ochrony. Grupy interwencyjne otrzymują codziennie informacje od oficera dyżurnego co do miejsc szczególnie zagrożonych, osób zaginionych czy rzeczy, na które należałoby zwrócić dodatkową uwagę. Raz

¹⁴ Zob. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, Dz. U. z 2010 r. Nr 182, poz. 1228.

¹⁵ Jacek Gałuszka- mł. Insp., Komendant Powiatowy Policji w Oleśnicy, wcześniej zajmujący stanowiska: Z-cy Naczelnika w Biurze Główny Sztab Policji KGP, Z-cy Komendanta Miejskiego we Wrocławiu, Komendanta Powiatowego w Oławie i Komendanta Powiatowego w Strzelinie. Autor wielu projektów z zakresu profilaktyki kryminalnej, orędownik budowania szerokiego frontu współpracy Policji z innymi podmiotami celem podnoszenia poczucia bezpieczeństwa. Wykładowca WSPol. W Szczytnie.

w miesiącu odbywają się w jednostce Policji odprawy koordynacyjne ze wszystkimi podmiotami odpowiedzialnymi za sprawy bezpieczeństwa. Ustalane są aktualne problemy, określone główne determinanty zagrożeń i wskazywane są dla każdej ze służb możliwe działania prewencyjne. Oczywiście podczas tych spotkań nie omawia się prowadzonych postępowań czy też zagadnień dotyczących pracy operacyjnej. Takie sprawy mają charakter poufny i nie mogą być przedmiotem ujawniania¹⁶. Narady te są też okazją do wskazania firmom chroniącym dane obiekty nowych zagrożeń, na które warto zwrócić uwagę przy realizacji ich zabezpieczenia. Proponowane są też działania profilaktyczne, które mogą podnieść poziom bezpieczeństwa dozorowanego obszaru. Policja stale przypomina, by patrole firm ochrony informowały natychmiast o wszelkich sytuacjach niebezpiecznych czy wymagających zainteresowania funkcjonariuszy nawet jeśli mają one miejsce poza terenem chronionym. Ta współpraca mająca charakter modelowy odbywa się bez zawarcia formalnego porozumienia.

Zdaniem autora najważniejsze są właśnie rozwiązania praktyczne, u których podstaw leży przekonanie, że warto tworzyć koalicje na rzecz bezpieczeństwa. Sensownym rozwiązaniem jest zawieranie porozumień¹⁷ pomiędzy komendantami powiatowymi/miejskimi Policji, a firmami ochrony osób i mienia jest dobrym rozwiązaniem, które porządkuje współpracę, ale nie może jej zastępować.

¹⁶ Zob. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, Dz. U. z 2010 r. Nr 182, poz. 1228.

¹⁷ Porozumienie administracyjne – należąca do niewładczych form działania administracji dwustronna lub wielostronna czynność prawna z zakresu prawa administracyjnego, dokonywana przez podmioty wykonujące administrację publiczną, a dochodząca do skutku na podstawie zgodnych oświadczeń woli tych podmiotów. Przedmiotem porozumienia są zobowiązania (ale nie w sensie cywilnoprawnym) dotyczące realizacji zadań ze sfery administracji publicznej. Porozumienia przewidują bądź wspólne wykonanie zadań nałożonych na podmioty będące stronami porozumienia, bądź przeniesienie pewnych zadań z jednego podmiotu na drugi. Porozumienie administracyjne od czynności cywilnoprawnych odróżnia przede wszystkim jego przedmiot, który leży w sferze prawa administracyjnego a nie cywilnego. Stronami porozumienia administracyjnego mogą być wszelkie podmioty prawa administracyjnego, czyli też jednostki nie posiadające osobowości prawnej. Zakres uprawnień obowiązków objętych porozumieniem musi leżeć w zakresie samodzielnego decydowania podmiotów zawierających porozumienie. Oznacza to, że porozumienia mogą być zawierane tylko w takiej sferze działania organów państwa, w której są one samodzielne. (E. Ochędowski, *Prawo Administracyjne*, Dom Organizatora, Toruń 2002 2.[red.] Wierzbowski M. *Prawo Administracyjne*, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2002).

W badaniach ustalono, że samo porozumienie nie oznacza jeszcze, że współpraca będzie realizowana i przyniesie spodziewane efekty. Stąd warto taką współpracę objąć stałym monitoringiem i określić w miarę częste i regularne kontakty osób odpowiedzialnych za realizację projektu. Powinien on podlegać także okresowej ewaluacji z możliwością wprowadzania zmian pozwalających na jego aktualizację. Porozumienie, które mogłoby być zawierane przez firmy ochrony osób i mienia z Policją czy strażą gminną/miejską powinno określać w szczególności:¹⁸

1. wymianę informacji o zagrożeniach występujących na określonym terenie,
2. zorganizowanie systemu łączności Policji, straży gminnej/ miejskiej i firm ochrony,
3. rozmieszczanie grup interwencyjnych¹⁹ z uwzględnieniem zagrożeń występujących na danym terenie,
4. współpracę przy zapewnieniu spokoju i porządku w miejscach zgromadzeń, imprez artystycznych, rozrywkowych i sportowych, a także w innych miejscach publicznych,
5. pomoc w organizowaniu i prowadzeniu szkoleń pracowników ochrony,
6. przekazywanie informacji w zakresie obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach dozorowanych przez firmę ochrony.

Zawieranie i realizacja takich porozumień mogłyby sprzyjać lepszemu wykorzystaniu dużego potencjału posiadanego przez firmy ochrony osób i mienia i odbywać się na gruncie aktualnie obowiązujących przepisów prawnych.

Analiza obowiązujących aktów prawnych w obszarze bezpieczeństwa pozwoliła stwierdzić, że obecnie nie ma żadnej regulacji prawnej odnoszącej się do możliwości nawiązania i prowadzenia współpracy firm ochrony osób i mienia z innymi niż Policja, Straż Miejska, Obrona Cywilna czy Straż Pożarna formacjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo²⁰.

Zdaniem autora współpraca z takimi podmiotami rządowego sektora bezpieczeństwa jak Żandarmeria Wojskowa²¹, Straż Graniczna²², Służ-

¹⁸ A. Czop, op. cit., s. 266.

¹⁹ J. Piwowarski, P. Pajorski, *Ochrona obiektów. Zarys wybranych zagadnień*, Kraków 2015, s. 143.

²⁰ Dz. U. Nr 161, poz. 1108.

²¹ Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, Dz. U. z 2013 r. poz. 568.

²² Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, Dz. U. z 2011 r. Nr 116, poz. 6751.

ba Więzienna²³, Inspekcja Transportu Drogowego²⁴, Straż Leśna²⁵ i Straż Ochrony Kolei²⁶ jest nie tylko możliwa, ale i pożądana. Z przeprowadzonych badań wynika, że zadania oraz zakresy działania tych formacji mundurowych pozwalają na korzystanie ze wsparcia sektora prywatnego. W przypadku Straży Granicznej, Inspekcji Transportu Drogowego, Straży Leśnej i Straży Ochrony Kolei współpraca mogłaby odbywać się na podobnych zasadach jak z Policją. Natomiast w przypadku Służby Więziennej i Żandarmerii Wojskowej mogłaby ona polegać na szybkim przekazywaniu przez firmy ochrony osób i mienia wszelkich informacji o stwierdzonych w toku ich działania zagrożeniach, pozostających w zainteresowaniu wymienionych formacji. Obowiązek dokonywania takiej sygnalizacji winien zostać określony w akcie prawnym rangi rozporządzenia. Przyczyniłoby się to do zwiększenia poczucia więzi struktury bezpieczeństwa jako całości. Służyłoby również uporządkowaniu relacji pomiędzy ogniwami systemu bezpieczeństwa usprawniając ich współdziałanie, ukierunkowane na realizację wspólnego celu jakim jest zapewnienie bezpieczeństwa. To w konsekwencji mogłoby przyczynić się do zwiększenia wydolności struktury bezpieczeństwa i podniesienia efektywności jej działania.

Z punktu widzenia efektywności działań pracowników ochrony, zarówno na terenach powierzonych ich opiece na podstawie umów zlecenia, jak i tych podejmowanych w miejscach publicznych, ważną kwestią są również posiadane przez nich uprawnienia do korzystania ze środków przymusu bezpośredniego oraz broni. Licencjonowany pracownik ochrony fizycznej może stosować środki przymusu bezpośredniego na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 4 Ustawy o ochronie osób i mienia zmienionej i uzupełnionej Ustawą z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej²⁷. W procesie badawczym ustalono, że nie zostali oni wyposażeni w możliwość korzystania z wielu środków przymusu bezpośredniego, które zarezerwowane zostały cyt. Ustawą dla innych formacji. Pracownicy ochrony nie mogą używać siły fizycznej jako techniki ataku. Ten zapis

²³ Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, Dz. U. z 2010 nr 79 poz. 523 z późn. zm.

²⁴ Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, Dz. U. z 2012 r. poz. 1265 oraz z 2013 r. poz. 21 i 567.

²⁵ Ustawa o lasach, Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59, z późn. zm.

²⁶ Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, Dz. U. z 2007 r. Nr 16, poz. 94, z późn. zm.

²⁷ Art. 2 ust. 1 pkt 20, Art. 65 pkt 1 Dz. U. z 2013 r. poz. 628.

nie budzi kontrowersji, gdyż działania ochronne nie powinny polegać na atakowaniu, a jedynie zmierzać do obrony osób i mienia. Mają więc one charakter wyraźnie defensywny. Pracownicy ochrony nie mogą też użyć kajdanek zakładanych na nogi lub tzw. zespolonych (tego rodzaju kajdanki nie znajdują się obecnie na wyposażeniu firm ochrony). Innym formacjom daje się możliwość ich użycia wobec osób agresywnych, czy zatrzymanych w związku z popełnieniem przestępstwa z użyciem broni palnej, materiałów wybuchowych lub innego niebezpiecznego narzędzia. W sytuacji, gdy w obiekcie²⁸ podlegającym obowiązkowej ochronie pracownicy ochrony ujmą taką osobę, powinni oni mieć możliwość skorzystania z środka, który gwarantowałby im skuteczne wyeliminowanie zagrożenia²⁹ ze strony groźnego napastnika. Ustawodawca wykluczył też stosowanie przez pracowników ochrony kaftana bezpieczeństwa, pasa lub siatki obezwładniającej oraz kasku zabezpieczającego. Kaftana lub pasa obezwładniającego używa się, jeżeli zastosowanie innych środków przymusu bezpośredniego nie jest możliwe lub może okazać się nieskuteczne, a zachodzi konieczność ujęcia osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za nią. Pracownicy ochrony mają w tych sytuacjach prawo użycia innych środków przymusu bezpośredniego³⁰, ale skoro mogą się one okazać niemożliwe do zastosowania, czy bezskuteczne, nie powinni być pozbawiani możliwości efektywnego działania, jakie dawałoby im użycie kaftana bezpieczeństwa czy pasa obezwładniającego. Oba te środki nie mają agresywnego charakteru i ich zastosowanie nie powoduje zagrożenia dla życia czy zdrowia osoby, wobec której są stosowane. Brak więc jest przyczyn, dla których należałoby pozbawiać pracowników ochrony narzędzi, bez których w określonych sytuacjach ich interwencja może okazać się niemożliwa. Podobnie wygląda kwestia użycia siatki obezwładniającej, której stosowanie ma także charakter subsydiarny. Jeśli w sytuacji odpierania zamachu na życie, zdrowie czy wolność, przeciwdziałania zamachowi na ochraniające obiekty, konieczności ujęcia osoby, udaremnienia jej ucieczki czy pościgu za nią nie można skutecznie zastosować innych środków, używa się siatki obezwładniającej. Jest ona miotana z broni palnej, ale może też być zarzucana ręcznie w celu unieruchomienia osoby lub zwierzęcia. Pozbawienie możliwości stosowania tego środka upośledza, a nawet wyklucza możliwość skutecznego działania

²⁸ Z. T. Nowicki, *Ochrona osób i mienia*, Toruń 1995, s. 135.

²⁹ PN-IEC 60300-3-9:1999.

³⁰ Por. J. Piwowarski, P. Pajorski, op. cit. 50.

pracowników ochrony w przypadkach, w których konkretne okoliczności nie pozwalają na użycie innych środków przymusu bezpośredniego.

Pracownicy ochrony nie posiadają również uprawnień do użycia wodnych środków obezwładniających³¹, koni służbowych³² oraz strzelania pociskami niepenetracyjnymi³³. Nie przewidziano możliwości używania przez nich takich chemicznych środków obezwładniających, jak miotacze plecakowe czy granaty łzawiące. Pracowników firm ochrony wyłączono także z kategorii osób uprawnionych do stosowania kolczatki drogowej lub innych środków służących do zatrzymywania oraz unieruchamiania pojazdów mechanicznych. Pracownicy ochrony nie mogą posłużyć się pojazdami służbowymi jako środkami przymusu bezpośredniego. Podczas prowadzonych działań nie wolno im stosować środków przeznaczonych do pokonywania zamknięć budowlanych, między innymi takich, jak materiały wybuchowe. Nie wolno im używać środków pirotechnicznych o właściwościach ogłuszających lub oślepiających. Te z kolei wyłączenia ustawowe są racjonalne i uzasadnione. Pracownicy ochrony nie występują bowiem w sytuacjach, w których stosowanie wymienionych środków byłoby konieczne. Ich użycie wymaga specjalistycznego przygotowania i wiąże się z dużym ryzykiem w przypadku niewłaściwego ich zastosowania. Trudno więc się dziwić, że ustawodawca, wprowadzając restrykcyjne procedury stosowania tych środków, zarezerwował możliwość ich użycia tylko dla określonych formacji.

³¹ Wodne środki obezwładniające na ogół używane wobec grup osób naruszających porządek w miejscach publicznych. Środki te są stosowane przez oddziały Policji w następujących przypadkach: odpierania czynnej napaści, pokonywania czynnego i biernego oporu, przeciwdziałania niszczeniu mienia. Decyzję zastosowania wodnych środków obezwładniających podejmuje: Komendant Główny Policji lub osoba przez niego upoważniona, Komendant Wojewódzki Policji lub osoba przez niego upoważniona.

³² Koń służbowy może być używany jako środek przymusu bezpośredniego w następujących przypadkach: odpierania czynnej napaści, pokonywania czynnego i biernego oporu, pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa, udaremnienia ucieczki skazanego, tymczasowo aresztowanego bądź zatrzymanego przestępcy, przywracania porządku publicznego naruszonego podczas zbiegowiska publicznego lub przez wykroczenia o charakterze chuligańskim. Obecnie w Policji wykorzystuje się 57 koni.

³³ Pociski niepenetracyjne mogą być miotane z broni gładkolufowej albo alarmowej bądź sygnałowej w przypadku: odpierania czynnej napaści, odpierania gwałtownego zamachu na mienie, odpierania bezpośredniego, bezprawnego zamachu przeciwko życiu lub zdrowiu ludzkiemu albo w pościgu za sprawcą takiego zamachu, zbiorowego zakłócenia porządku publicznego.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, ustawodawca znacznie ograniczył także zakres przypadków, które pozwalają pracownikowi ochrony na stosowanie środków przymusu bezpośredniego. Nie zezwolił na ich użycie celem wyegzekwowania wymaganego prawem zachowania zgodnie z wydanym przez pracownika ochrony poleceniem, ani też dla przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do zamachu na życie pracownika ochrony lub innej osoby. Ponadto pracownik ochrony nie ma możliwości użycia środków przymusu bezpośredniego w celu przeciwdziałania naruszeniu porządku lub bezpieczeństwa publicznego, nawet dla ochrony porządku lub bezpieczeństwa na obszarach lub w obiektach, które chroni. To znacznie ogranicza możliwość jego skutecznego działania.

W sytuacji, gdy pracownik ochrony realizuje zadania konwojowe lub czynności związane z doprowadzeniem na obszarze chronionym, również nie może skorzystać ze środków przymusu bezpośredniego dla zapewnienia bezpieczeństwa. Sytuacja ta jest bardzo niekorzystna, ze względu na fakt, iż konwoje bardzo często realizowane są pomiędzy poszczególnymi obiektami, zlokalizowanymi na danym obszarze podlegającym ochronie. Ustawodawca wykluczył także użycie środków przymusu bezpośredniego przy pokonywaniu przez pracownika ochrony biernego oporu, a więc w sytuacji gdy dana osoba przeciwstawia się wykonaniu wydanemu przez niego - na podstawie prawa - polecenia, bez stosowania przemocy lub groźby. Ustawodawca uznał, że pracownik ochrony nie może zastosować środków przymusu bezpośredniego dla przeciwdziałania czynnościom zmierzającym do autoagresji³⁴. Wiele formacji otrzymało prawo używania środków przymusu bezpośredniego w formie prewencyjnej tak, by zapobiec ucieczce osoby ujętej, doprowadzanej, zatrzymanej czy konwojowanej. Prewencyjnie funkcjonariusze tych służb mogą stosować środki przymusu bezpośredniego także dla zapobieżenia aktom agresji lub autoagresji takich osób. Pracownicy ochrony nie mają uprawnień do prewencyjnego stosowania wymienionych środków.

Badania wykazały, że pracowników ochrony nie obejmuje zapis, mówiący o możliwości odstąpienia od udzielenia pierwszej pomocy³⁵ oso-

³⁴ Autoagresja to działanie lub szereg działań mających na celu spowodowanie psychicznej albo fizycznej szkody, jest to agresja skierowana „do wewnątrz”. To pewne zaburzenie instynktu samozachowawczego, który wyraża się tendencją do samookaleczeń, samouszkodzeń zagrażających zdrowiu, a nawet życiu. E. Sawaściuk, *Niebieska linia*, nr 2., Warszawa 2003.

³⁵ J. Piwowarski, P. Pajorski, opus cit. 54-55.

bie, wobec której użyli środków przymusu bezpośredniego, o ile spowodowałyby to konieczność zaniechania czynności ochronnych wobec osób, ważnych obiektów, urządzeń lub obszarów lub w ramach konwoju lub doprowadzenia. Funkcjonariusze innych formacji mają takie prawo. Tego rodzaju wykluczenie nie znajduje racjonalnego uzasadnienia zwłaszcza, że najczęściej to właśnie pracownicy firm ochrony wykonują zabezpieczenie najważniejszych, strategicznych dla gospodarki czy obronności obiektów. Chronią przed zamachami (w tym terrorystycznymi) elektrownie, ujęcia wodne, budowle hydrotechniczne i inne urządzenia i obszary umieszczone w tzw. wykazach wojewodów czy prowadzonych przez centralne organy państwa³⁶. Powszechną praktyką jest powierzanie firmom komercyjnym ochrony jednostek policyjnych, wojskowych czy naukowo-badawczych. Także te podmioty wykonują konwoje wartości, materiałów niebezpiecznych, toksycznych czy wybuchowych. Często odpowiadają za bezpieczeństwo osób podczas ważnych spotkań i konferencji o znaczeniu gospodarczym. Powinni więc, dla zapewnienia bezpieczeństwa powierzonych im pieczy, obiektów czy ludzi, mieć prawo skutecznego prowadzenia dalszych czynności ochronnych, nawet jeśli wiązałoby się to z zagrożeniem dla życia i zdrowia rannego napastnika. Skoro funkcjonariusze innych formacji mogą w takich sytuacjach korzystać z prawa nieudzielania pomocy osobie, wobec której użyli środków przymusu bezpośredniego, to nie zrozumiałym jest pozbawianie tego prawa pracowników ochrony.

W toku badań ustalono, że pracownik ochrony nie może użyć broni³⁷ w przypadku podjęcia bezpośredniego pościgu³⁸ za osobą, która dopuściła się bezprawnego zamachu³⁹ na życie, zdrowie, wolność jego lub innych osób, na ważne obiekty, urządzenia lub obszary, mienie, w przypadku, gdy

³⁶ Art. 5 Ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. O ochronie osób i mienia, Dz. U. z 2014, poz. 1099.

³⁷ Użycie broni palnej – należy przez to rozumieć oddanie strzału w kierunku osoby z zastosowaniem amunicji penetracyjnej ((Podstawa: art. 4.pkt. 7 ustawy z dnia 24 maja 2013.

³⁸ Por. Zarządzenie nr 1355 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie metod i form organizowania i prowadzenia przez Policję pościgów i zorganizowanych działań pościgowych.

³⁹ W znaczeniu słownikowym (również potocznym) pojęcie zamachu ma węższy zakres znaczeniowy niż w znaczeniu prawnym. Na gruncie prawnym istotę tego pojęcia najtrafniej wskazują komentarze do art. 25 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1998 r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

stwarzała ona jednocześnie zagrożenie dla życia, zdrowia lub wolności. Dotyczy to również sytuacji pościgu za sprawcą najpoważniejszych zbrodni, takich jak zamach terrorystyczny, zabójstwo, rozbój, spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, sprowadzenie niebezpieczeństwa dla życia i zdrowia w wielkich rozmiarach, gwałt, wzięcie zakładnika celem przymuszenia organów władzy do określonego zachowania. Pracownik ochrony nie może też użyć broni, gdy zachodzi konieczność ujęcia sprawców tych przestępstw. Z pewnością, w tych sytuacjach pracownik ochrony winien mieć prawną możliwość użycia broni.

Osobnym zagadnieniem jest wykorzystanie broni palnej⁴⁰, przez co należy rozumieć oddanie strzału z zastosowaniem amunicji penetracyjnej w kierunku zwierzęcia, przedmiotu lub w innym kierunku niestwarzającym zagrożenia dla człowieka. W aktualnym stanie prawnym, pracownik ochrony może wykorzystać broń palną jedynie w przypadku konieczności zaalarmowania o zagrożeniu lub celem wezwania pomocy, a także dla oddania strzału ostrzegawczego, który nie jest traktowany jako użycie broni. Pracownik ochrony nie ma jednak prawa do wykorzystania broni w celu zatrzymania pojazdu, nawet jeżeli działanie pojazdu zagraża życiu lub zdrowiu, czy też stwarza zagrożenie dla ważnych obiektów, urządzeń lub obszarów. Nie może też posłużyć się bronią, aby zlikwidować przeszkodę uniemożliwiającą lub utrudniającą ujęcie osoby albo ratowanie takich wartości, jak mienie, życie lub zdrowie. Nie wolno mu wykorzystać broni, aby zneutralizować przedmioty lub urządzenia mogące stwarzać niebezpieczeństwo wybuchu, powodujące jednocześnie bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia. To uprawnienie nie przysługuje im także celem unieszkodliwienia zwierzęcia, którego zachowanie zagraża bezpośrednio życiu lub zdrowiu jego lub innej osoby.

W związku z powyższym, pracownik ochrony powinien mieć przyznane prawne możliwości wykorzystania broni w opisanych wyżej sytuacjach. To pozwoliłoby mu na zwiększenie bezpieczeństwa zarówno chronionego mienia, jak i bezpieczeństwa własnego oraz innych osób znajdujących się w sytuacji realnego zagrożenia życia lub zdrowia.

W procesie badawczym ustalono, że pożądanym byłoby także wyposażenie pracownika ochrony w uprawnienia takie same, jakie posiada on na

⁴⁰ Art. 4 ust. 9 Ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, Dz. U. z 2013 r. poz. 628.

terenie chronionego obiektu⁴¹, jeśli podjąłby interwencję w bezpośrednim jego otoczeniu. Trudno bowiem oddzielić i traktować ten obszar na innych zasadach, skoro sytuacja, która się tam rozgrywa w sposób bezpośredni wpływa na jego bezpieczeństwo. Linia ogrodzenia nie powinna oznaczać bezkarności dla sprawcy i bezsilności dla osoby chroniącej obiekt.

Zasadnym byłoby wprowadzenie prawnej możliwości użycia broni przez pracownika ochrony również poza chronionym obiektem, w sytuacji konieczności odparcia bezprawnego zamachu na życie, zdrowie własne i innych osób. Obecnie, jeśli uzbrojeni i wyposażeni w środki przymusu bezpośredniego pracownicy ochrony wchodzący w skład grupy interwencyjnej zauważą poza chronionym terenem sytuację zagrażającą życiu napadniętego, nie mają możliwości skorzystania z prawa do użycia broni i środków przymusu bezpośredniego. Jeśli dla ratowania życia zaatakowanej osoby użyją tych środków, mogą to zrobić jedynie na podstawie przepisu o obronie koniecznej⁴², a więc muszą liczyć się z ewentualnym zarzutem przekroczenia granic obrony koniecznej⁴³. Uregulowania powinny być jasne i precyzyjne tak, by pracownik ochrony nie wahał się przyjść osobie potrzebującej z pomocą.

Wszystkie postulowane zmiany w zakresie prawa użycia środków przymusu bezpośredniego oraz broni przez pracowników ochrony winny zatem zostać uwzględnione poprzez zmianę zapisów, które regulują tę kwestię w Ustawie o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej⁴⁴ i Ustawie o ochronie osób i mienia⁴⁵.

BIBLIOGRAFIA

1. Bejgier W., Stanejko B., *Ochrona osób i mienia*, Warszawa 2010.
2. Boon K., *La fonction d'enquete dans le secteur prive*, [w:] "Deviance et societe", red. H. S. Becker, Berkeley 1999.
3. Czop A., *System bezpieczeństwa publicznego w Polsce*, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka - Praktyka - Refleksje”, nr 12, red. W. Hrynicky, J. Piwowarski, Kraków 2012.

⁴¹ Obiekt - budynek (zespół budynków) trwały lub tymczasowy, zajmujący określoną powierzchnię, W. Bejgier, B. Stanejko, *Ochrona osób i mienia*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2010, s. 167.

⁴² Art. 25 § 1 kodeksu karnego, Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Dz. U. nr 88, poz. 553.

⁴³ Art. 25 § 2 Ibidem.

⁴⁴ Dz. U. z 2013 r. poz. 628.

⁴⁵ Dz. U. z 2014, poz. 1099.

4. Czop A., *Udział firm ochrony osób i mienia w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego w Polsce*, Katowice 2014.
5. Nowicki Z. T., *Ochrona osób i mienia*, Toruń 1995.
6. Ochendowski E., *Prawo Administracyjne*, Dom Organizatora, Toruń 2002 2. [red.] Wierzbowski M., *Prawo Administracyjne*, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2002.
7. Palczewski A., W. Stach, *Ochrona osób i mienia*, Warszawa 1999.
8. Piwowarski J., Pajorski P., *Ochrona obiektów. Zarys wybranych zagadnień*, Kraków 2015.
9. Sawaściuk E., *Niebieska linia*, nr 2., Warszawa 2003.
10. Seruga W., *Techniczne środki w ochronie mienia [w:] Vademecum agenta ochrony i detektywa*, C. Grzeszyk, Warszawa 1996.
11. Szopa T., *Niezawodność i bezpieczeństwo*, Warszawa 2009.
12. Wojnarowski J., Babula J., *Bezpieczeństwo militarne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004.
13. Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia, Dz. U. z 2014, poz. 1099.
14. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, z późn. zm.
15. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, Dz. U. z 2010 r. Nr 182, poz. 1228.
16. Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, Dz. U. z 2013 r. poz. 568.
17. Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, Dz. U. z 2011 r. Nr 116, poz. 6751.
18. Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, Dz. U. z 2010 nr 79 poz. 523 z późn. zm.
19. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, Dz. U. z 2012 r. poz. 1265 oraz z 2013 r. poz. 21 i 567.
20. Ustawa o lasach, Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59, z późn. zm.
21. Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, Dz. U. z 2007 r. Nr 16, poz. 94, z późn. zm.
22. Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, Dz. U. z 2013 r. poz. 628.
23. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1998 r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

24. Rozporządzenie MSWiA z dn. 18 grudnia 1998 roku w sprawie określenia szczegółowych zasad współpracy SUFO z Policją, jednostkami ochrony przeciwpożarowej, obrony cywilnej i strażami gminnymi, Dz. U. Nr 161, poz. 1108.
25. Zarządzenie nr 1355 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie metod i form organizowania i prowadzenia przez Policję pościgów i zorganizowanych działań pościgowych.

ANDRZEJ CZOP – jest absolwentem wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz doktorem nauk społecznych w dziedzinie bezpieczeństwa. Przez 25 lat pełnił służbę w Policji między innymi na stanowiskach Komendanta Miejskiego Policji w Krakowie oraz Naczelnika Wydziału Profilaktyki Komendy Głównej Policji. Obecnie jest Dyrektorem Generalnym Krakowskiego Centrum Bezpieczeństwa, wice prezesem Polskiego Związku Pracodawców Ochrona – Oddział Małopolska oraz członkiem Stowarzyszenia Komendantów Policji. Posiada stopień mistrzowski (1 dan) w All Style Karate. Jest wykładowcą w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego „Apeiron” w Krakowie. Głównym celem jego działań jest poszukiwanie praktycznych rozwiązań podnoszących poziom bezpieczeństwa zarówno osób jak i podmiotów gospodarczych.
e-mail: kcb.aczop@tlen.pl